

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS

Stegne 7

1000 Ljubljana

info.box@akos-rs.si

Št. dopisa: G1824/2019-TS

Datum: 7. 6. 2019

Pripombe v skladu z javnim pozivom za pridobitev mnenj zainteresirane javnosti k predlogu osnutka Strategije za upravljanje z radiofrekvenčnim spektrom

Sklicna številka: 0070-4/2017

Spoštovani,

Sklicujemo se na ponovno vabilo Agencije za komunikacijska omrežja in storitve ("Agencija") na posredovanje konstruktivnih predlogov in pripomb k predlogu Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom objavljenem na spletni strani Agencije dne 8. 5. 2019.

Pripombe na dosedanje različice Strategije je družba Telemach posredovala 23. 4. 2018 in 1. 10. 2018 in se nanje v celoti sklicuje, v najbolj ključnih (asimetrija, PPDR, 5G akcijski načrt) delih pa jih v nadaljevanju z dopolnitvami ponavlja.

Zgolj kot splošno pripombo ponavljamo, da je po našem mnenju osnutek še vedno pre-optimističen v delu o komercialni privlačnosti za ponudnike, saj ustvarja tržno strukturo, v kateri se časovni horizont, v katerem si ponudniki poplačajo investicijo, podaljšuje preko vseh razumnih meja, obenem pa je strategija osnovana na predpostavki, da je uvedba novih tehnologij (zlasti 5G) nekaj kar ponudniki *morajo* zagotoviti – nekakšna obvezna javna gospodarska služba. V luči takega razumevanja, ni neutemeljena pripomba, da bi država ob takih investicijah zagotovo morala razmisliti o specifično usmerjenih davčnih olajšavah/subvencijah¹ ali celo investicijah v tehnologije, ki jih določa kot obvezne.

I. Prepoznavna asimetrije in povezani ukrepi

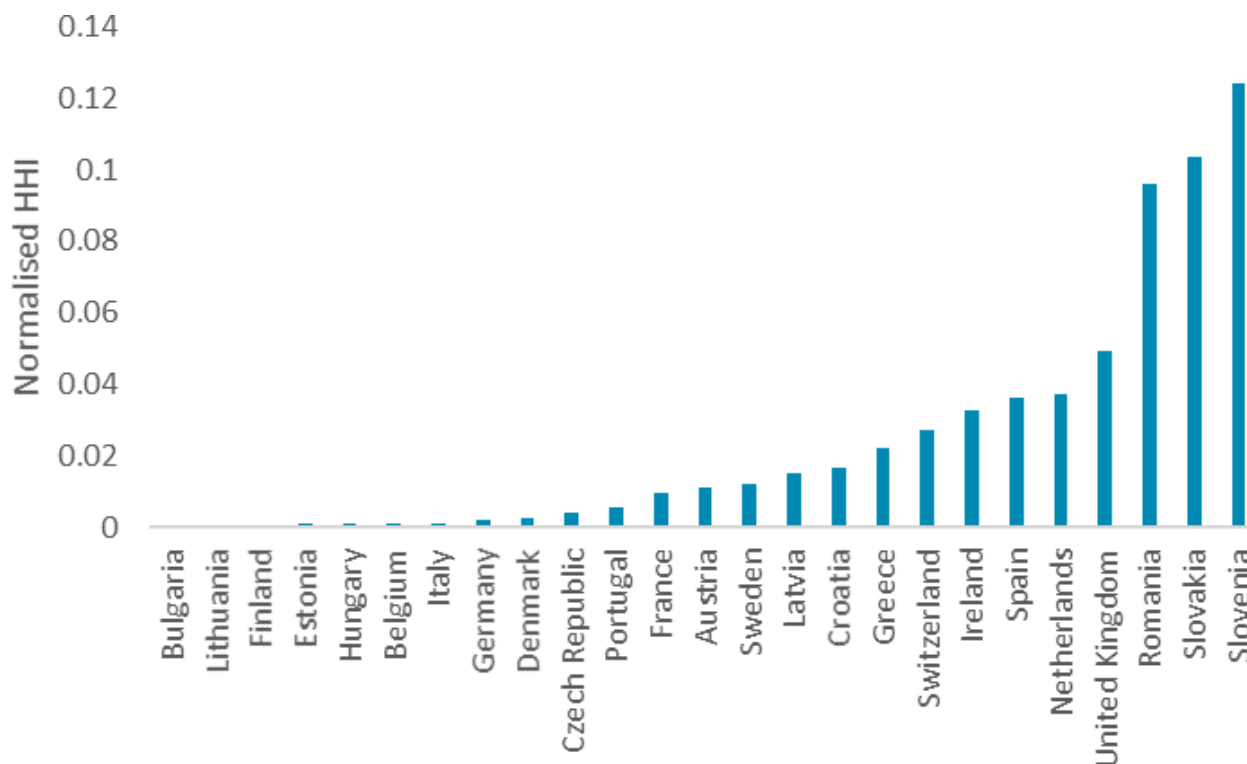
Telemach pozdravlja namen ohranitve razvoja učinkovite konkurence na trgih storitev brezžičnih elektronskih komunikacij v zvezi s prihodnjimi razpisi za dodelitev frekvenc, v zvezi s čimer pozivamo Agencijo, da predstavi konkretnije ukrepe v zvezi z zaščito uporabnikov v povezavi z asimetrijo v deležih frekvenčnega spektra za mobilne elektronske komunikacije.

¹ v investicije usmerjene davčne olajšave/subvencije, neposredna investicija (Primeri:

<https://www.gsma.com/publicpolicy/wp-content/uploads/2015/02/Benefits-of-network-competition-and-complementary-policies-to-promote-mobile-broadband-coverage-Report.pdf>, str. 58, Francija, VB, Irska), sofinanciranje (str. 64 *ibid*, Madžarska

Obstajajo namreč izrazita nesorazmerja, kjer je v grobem razlika med MHz/uporabnika med operaterji tudi do 100% - potencialno pa se bo konec 2019 še povečala, kar po konkurenčno-pravnih kazalnikih Slovenijo postavlja na prvo mesto med državami EU po asimetriji med operaterji, kot je razvidno iz spodnjega prikaza (Graf 1) Herfindahl-Hirschman indeksa razmerja med spektrom in uporabniki za EU:

Graf 1

Menimo, da je navedeno ključno okoliščino nujno upoštevati, saj se spekter, ki je na voljo, neposredno odraža v kakovosti storitev, ki pa odločilno vplivajo na ohranjanje konkurence, saj prenizka količina spektra/uporabnika dejansko določa limit rasti (zlasti za hitro rastoče operaterje). Pri tem izpostavljamo, da v zvezi z ukrepi za zaščito uporabnikov in konkurence, ki jih sicer narekujejo npr. 8. člen Okvirne direktive ter 195. in 198. člen ZEKom-1 obstaja obširna praksa regulatorjev, npr. na Danskem že 2005 in 2010, ki so z odločnimi regulatornimi ukrepi uspeli preprečiti kopičenje oz. prebivanje frekvenc za namen izključevanja.

II. PPDR

Ne glede na manjko strategije o PPDR izražamo zaskrbljenost, da bi prisilna uvedba zahtev glede PPDR med obveznostmi za pridobitelje frekvenc za mobilne elektronske komunikacije povzročila množico negativnih učinkov: (i) vključitev med obveznostmi za bloke na dražbi bi popačila spodbude in ustvarila priložnosti za strateško naravnano draženje. Zlasti bi prinesla tveganje, da bodo zahteve neučinkovito določene za operaterja, ki jih je manj sposoben izpolniti, saj bi se povečal interes – in s tem ponudba za neobremenjen spekter; (ii) če bi bile obveznosti razporejene enakovredno, bi izpostavila operaterje brez posebnih obveznosti

za PPDR k investicijam, ki nimajo ekonomskih podlag in hkrati niso uporabne za namen, za katerega so bile investicije izvedene.

Med evropskimi akterji na področju upravljanja spektra obstaja velika mera skepticizma glede uporabe komercialnih omrežij za zadovoljitev potreb po PPDR.²

Delovna skupina za organe pregona (LEWP-RCEG) na primer v svojem prispevku za Evropsko konferenco uprav za pošto in telekomunikacije (CEPT-FM-PT) poudarja, da komercialna omrežja enostavno niso dovolj zanesljiva za zagotavljanje storitev PPDR:

"Komercialna omrežja so trenutno usmerjena v zahteve množičnega potrošniškega trga, ne pa v potrebe akterjev na področju PPDR, ki so v manjšini. Posledično je trenutno težko videti, kako bi lahko komercialni operaterji zagotovili raven storitev in zagotavljali podporo na področju zadovoljevanja potreb po PPDR. [...] Uporabniki PPDR od svojih sistemov mobilnih komunikacij ne potrebujejo le prednostnega in zagotovljenega dostopa. Njihovi komunikacijski sistemi morajo biti robustni in zagotavljati visoke ravni intrinzične razpoložljivosti, ki je vanje vgrajena že v fazi projektiranja, pokrivanje pa temelji na geografskih potrebah in ne na potrebah populacije."

Zato AKOS pozivamo, da PPDR iz obveznosti povezanih s ponujenim spektrom izključi – relevantne deležnike, ki sodelujejo pri pripravi strategije za PPDR pa pozove, da vsakršno (splošno, ne-namensko za PPDR) dodelitev spektra loči od zahtev glede PPDR. Namesto tega bi lahko zahteve obravnavali v sklopu dvostranskih sporazumov med prihodnjim ponudnikom javnega sistema za zaščito in reševanje, kar bi zlasti odpravilo spodbude za strateško naravnano draženje in s tem negativno-selekcioniран izid izbire ponudnika za PPDR.

III. 5G

Pozdravljamo pripravljenost Agencije, da bi pri javnih razpisih v naslednjih treh letih zaradi uvedbe 5G tehnologij agencija upoštevala tudi precejšnje stroške investicij, ki so potrebni za vzpostavitev ultra zanesljivih, giga-bitnih 5G omrežij s podporo množični komunikaciji, saj je iz dostopne literature³ jasna negativna korelacija med višino plačila za spekter, investicijami v nove tehnologije in koristjo za potrošnike. Z drugimi besedami, višje je plačilo za spekter, manj sredstev je investiranih v nove tehnologije, višje so cene za končne uporabnike. Drug vidik zviševanja stroškov predstavlja obveznosti ciljnega pokrivanja komercialno nezanemljivih področij, ki jih je mogoče deloma utemeljiti z Akcijskim načrtom za 5G iz leta 2016, ki pa je iz časovne distance po treh letih že opazno zastarel na način, da so programski elementi načrta preoptimistični in še vedno trpijo za manjkom jasnega metodološkega pristopa k merjenju pozitivnih eksternalij, ki so predvidene kot posledica 5G oz. predstavljene kot neizogibne ne glede na manjko standardiziranih tehnologij oz. poslovnih modelov. Agencijo pozivamo, da ob izvedbi oz. konkretizaciji 5G akcijskega načrta diferenciacijo med ponudbami

² Glejte LEWP-RCEG, "PPDR need for dedicated communications and why commercial networks can be a risk for mission critical services", [https://www.ecodocdb.dk/download/35f6a2e2-1724/attachments/\(2\)%20Input%20from%20LEWP-RCEG.pdf](https://www.ecodocdb.dk/download/35f6a2e2-1724/attachments/(2)%20Input%20from%20LEWP-RCEG.pdf)

in WIK-Consult, "The need for PPDR Broadband Spectrum in the bands below 1 GHz", https://tcca.info/fm_file/wik-report-on-ppdr-spectrum-pdf/

³ EFFECTIVE SPECTRUM PRICING IN EUROPE: POLICIES TO SUPPORT BETTER QUALITY AND MORE AFFORDABLE MOBILE SERVICES, GSMA, Richard Marsden, Hans-Martin Ihle, <https://www.gsma.com/spectrum/wp-content/uploads/2017/10/Effective-Spectrum-Pricing-in-Europe.pdf>

telemach

prepusti akterjem tržne tekme ali vsaj omili kratkoročne zahteve v pragmatično srednje-ročno prihodnost, ko bo potreba določenih zmogljivosti (npr. podpora samovozečim vozilom) razumno pričakovana.

S spoštovanjem,

Tony Štupar

Oddelek za pravne zadeve in regulativo

telemach

Telemach d.o.o. 12